

DOI 10.33287/11209
УДК 342.565:95 (477)

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУДОВИХ УСТАНОВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

INTERNATIONAL STANDARDS AND FOREIGN EXPERIENCE OF ORGANIZATION JUDICIAL INSTITUTIONS OF ECONOMIC JURISDICTION BY THE MEMBERS OF THE EUROPEAN UNION

Сергій Буравльов

суддя Північного апеляційного господарського суду

Sergey Buravlyov

Judge of the Northern Commercial Court of Appeal

orcid.org/0000-0002-9222-9579

buravlyov_SI@ukr.net

Анотація

Стаття присвячена огляду ключових міжнародних засад щодо належної діяльності судових установ господарської юрисдикції та з'ясуванню як вони реалізовані у деяких країнах-членах Європейського Союзу, адже проголошений вектор євроінтеграції зобов'язав Україну імплементувати до національного законодавства європейські стандарти, у тому числі й у сфері правосуддя.

З розумінням того, що поняття «міжнародні стандарти» немає єдності доктринального розуміння та трактування, концепт «міжнародні стандарти у сфері діяльності судових установ господарської юрисдикції» визначено як сукупність задекларованих у базових міжнародних документах правил, дотримання яких є провідною світовою практикою. Виявлено, що окремого документа, що визначає такі стандарти не існує. У науковій доктрині прийнято вважати, що їх закріплення здійснено нормами загального спрямування.

Сформовано висновок згідно з яким позитивним для України можна вважати: 1) перейняття організаційних засад щодо наявності окремих категорій справ, які можуть розширити юрисдикцію вітчизняних господарських судів (створення спеціалізованого суду із розгляду комерційних спорів із іноземними суб'єктами); 2) можливості розгляду питання про впровадження прискореної процедури розгляду господарських справ у випадку застосування судом альтернативних варіантів вирішення спорів (поєднання медіативних та процедурних повноважень суддів); 3) вивчення дієвості адміністративно-правових засад публічного адміністрування позасудової діяльності суддів; 4) перейняття адміністративно-правових засад реалізації альтернативних судовому вирішенню

Ключові слова:

адміністративно-правові засади, господарська юрисдикція, зарубіжний досвід, міжнародні стандарти, судові установи.

господарських спорів; 5) можливості запозичення досвіду щодо організації процедур судового розгляду, зокрема його структури яка складається з одного етапу; 6) необхідності спеціалізованої конкретизації статусу судді господарського суду; 7) розширення профілю вимог щодо посади судді господарського суду чотирьох блоковою компетенційною системою.

Abstract

The article examines key international principles on the proper functioning of judicial institutions of economic jurisdiction and clarifies how they are implemented in some EU member states, as the proclaimed vector of European integration has obliged Ukraine to implement European standards in national legislation, including in the field of justice.

Understanding that the concept of «international standards» does not have a unity of doctrinal understanding and interpretation, the concept of "international standards in the field of judicial institutions of economic jurisdiction" is defined as a set of rules declared in basic international documents, compliance with which is a leading world practice. It was found that there is no separate document defining such standards. In scientific doctrine, it is believed that their consolidation is carried out by the norms of the general sphere.

A conclusion was formed according to which the following can be considered positive for Ukraine: 1) adoption of organizational principles regarding the existence of certain categories of cases that may expand the jurisdiction of domestic commercial courts (creation of a specialized court for commercial disputes with foreign entities); 2) the possibility of considering the introduction of an accelerated procedure for consideration of commercial cases in the case of the court's use of alternative dispute resolution (combination of mediation and procedural powers of judges); 3) study of the effectiveness of administrative and legal principles of public administration of extrajudicial activities of judges; 4) study of administrative and legal bases of realization of alternative to judicial settlement of economic disputes; 5) the possibility of learning from the experience of organizing court proceedings, in particular its structure consisting of one stage; 6) the need for specialized specification of the status of a judge of a commercial court; 7) expansion of the profile of requirements for the position of a judge of a commercial court by four block competence systems.

Key words:

administrative and legal principles, economic jurisdiction, foreign experience, international standards, judicial institutions.

Вступ

Реформаційні зміни судової гілки влади мають бути виваженими та такими, що насправді впроваджуватимуть позитивні оптимізації здійснення правосуддя, у тому числі й у сфері господарської юрисдикції. При їх розроблені необхідно враховувати міжнародні та європейські стандарти здійснення такої діяльності, сучасні виклики, що продиктовані суспільними вимогами, а також зарубіжну практику ефективності та працездатності усієї системи правосуддя.

Задля того, щоб виявити, які реформаційні оптимізації будуть актуальними для впровадження в Україні, необхідно здійснити огляд ключових міжнародних засад щодо належної діяльності судових установ господарської юрисдикції, а потім як вони реалізовані у деяких країнах-членах Європейського Союзу, адже проголошений вектор євроінтеграції зобов'язав нашу

країну імплементувати до національного законодавства європейські стандарти, у тому числі й у сфері правосуддя.

Аналіз останніх досліджень

Досліджувана проблематика не є абсолютно новою для вітчизняної юридичної науки. Окремі її аспекти були предметом вивчення науковців різних спеціалізацій галузі юридичних знань та стосувались питань різнобічного спрямування забезпечення ефективної системи правосуддя в Україні. Так, Я. Савицький вивчає особливості адміністративно-правового статусу апеляційних господарських судів в Україні [1], С. Степанова розкриває європейські стандарти права на справедливий суд та їх імплементацію у національне законодавство України [2], Т. Шепель та Є. Бойченко висвітлюють сутність європейського спрямування господарського судочинства [3], Г. Боровська та О. Величко здійснюють пошуки напрямів удосконалення системи національного судочинства відповідно до рекомендацій Європейської комісії «За демократію через право» [4], В. Владишевська розкриває особливості термінології та класифікації поняття міжнародних стандартів у сфері правосуддя [5], В. Бабкова аналізує міжнародні стандарти як джерела судового права України [6], Н. Тужеляк досліджує європейський досвід зокрема про спеціалізацію та децентралізацію судової системи у Німеччині [7].

Попри наявність значного масиву наукових досліджень, слід розуміти, що суспільні відносини розвиваються, як і розширюються законодавчі та практико-реалізаційні неточності реалізації державної влади в Україні. Тобто пошук шляхів оптимізації адміністративно-правових засад діяльності господарських судів в Україні є актуальним питанням сьогодення.

Методологія дослідження

Метою статті є виявлення позитивних оптимізацій адміністративно-правових засад діяльності господарських судів в Україні. Задля досягнення вказаної мети необхідно розв'язати два основних завдання - виявити основні міжнародні засади організації та функціональності судових установ господарської юрисдикції та проаналізувати позитивний зарубіжний досвід їх реалізації окремими країнами-членами Європейського Союзу.

Дослідження здійснено на основі аналізу міжнародних, у тому числі європейських, документів [8; 9; 10; 11; 12], а також сучасної вітчизняної доктрини. Методологічною основою дослідження слугувало використання провідних методів здійснення наукових пошуків - загальнонаукових та спеціально-наукових методів, таких як: аналізу й синтезу, дедукції й індукції, формалізації, формально-юридичний, порівняльно-правовий, а також метод правового моделювання.

Результати дослідження

Міжнародні стандарти у сфері діяльності судових установ господарської юрисдикції

Необхідно відзначити, що поняття «міжнародні стандарти» немає єдності доктринального розуміння та трактування.

За переконаннями В. Бринцева під стандартами (у контексті права) розуміють установлені міжнародно-правовими актами певні мінімальні вимоги, дотримуватися яких зобов'язані всі держави у процесі національної законотворчості [13, с. 51]. Важливо наголосити на тому, що обов'язковість дотримання таких вимог безпосередньо залежить від форми їх закріплення, яка може полягати як у міжнародно-правових договорах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (що згідно зі ст. 9 Конституції України є частиною національного законодавства України і має обов'язкову юридичну силу), так і в інших міжнародних документах, що не мають обов'язкової юридичної сили [6, с. 137]. Загалом європейська практика, на основі якої впроваджуються правові стандарти, свідчить про наявність як обов'язкових стандартів, так і стандартів, що мають рекомендаційний характер. Обов'язкові правові стандарти знаходять своє вираження у правових нормах, що зобов'язують до належної поведінки. Саме цей аспект

стандартів багато в чому визначає загальний напрямок розвитку правової системи, оскільки за своєю правовою природою такі норми належать до норм-принципів, а, отже, мають установчий характер. Разом з тим, необов'язкові стандарти, що мають рекомендаційний характер, є породженням міжнародного права ХХ століття, коли «швидкість» їх розвитку не збігалася з можливостями та бажаннями окремих держав [2, с. 42; 8].

З урахуванням множинності підходів до визначення понять «стандарт», «міжнародні стандарти», «європейські стандарти» В. Владишевська пропонує наступне визначення поняття «міжнародні стандарти у сфері правосуддя»: це загальновизнані, універсальні мінімальні вимоги, які установлені та визнані міжнародною спільнотою (принципи, рекомендації, правила, критерії, рішення, висновки) для ефективного функціонування як держави в цілому, так і судової влади зокрема [5, с. 49].

Окрім того, В. Владишевська відзначає про доцільність звернення уваги на наведену в правовій доктрині трирівневу структуру застосування міжнародно-правових стандартів у національному законодавстві: 1) стандарт має бути зафіксований у нормах міжнародного права, та, відповідно, мати обов'язковий чи рекомендаційний характер; 2) цей стандарт має бути застосований в юрисдикційних нормах; 3) цей стандарт має бути пояснено й визнано в наукових працях міжнародного права [5, с. 47, 48; 14, с. 257].

Таким чином, міжнародні стандарти у сфері діяльності судових установ господарської юрисдикції можна визначити як сукупність задекларованих у базових міжнародних документах правил, дотримання яких є провідною світовою практикою.

Тут слід уточнити, що окремого документа, що визначає такі стандарти не існує. У науковій доктрині прийнято вважати, що їх закріплення здійснено нормами загального спрямування.

В межах власної праці М. Вишневський [15] усі базові документи щодо функціонування судової системи, судоустрою, ухвалені ООН та інституціями Ради Європи, Європейською комісією ефективності правосуддя, Консультативною радою європейських суддів, виокремлює у певні групи [16]:

- міжнародні засади, що встановлюють загальні правила незалежності судової гілки влади - наприклад, Основні принципи незалежності судових органів (Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року); Рекомендації щодо ефективного впровадження Основних принципів щодо незалежності судових органів (ухвалені резолюцією Економічної та соціальної Ради ООН 1989/60 та схвалені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 44/162 від 15 грудня 1989 року); Європейська хартія про статус суддів (Рада Європи, 1998 р.);

- міжнародні засади, що встановлюють етичні правила та норми поведінки суддів - наприклад, Бангалорські принципи поведінки суддів (схвалені резолюцією 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року); Висновок №3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема питання етики, несумісної поведінки та безсторонності;

- міжнародні засади, що встановлюють гарантії кар'єрного зростання суддів та вимоги до їх професійної підготовки - наприклад, Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо призначення суддів (ухвалена Венеціанською комісією на її 70 ому пленарному засіданні, Венеція, 16-17 березня 2007 р.); Висновок № 5 (2003) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо права та практики призначення суддів до Європейського суду з прав людини;

- міжнародні засади, що встановлюють організаційні засади діяльності судів - наприклад, Рекомендація № R (86) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів з попередження і зменшення надмірного робочого навантаження в судах (ухвалена Комітетом Міністрів 16 вересня 1986 р. на 399 ому засіданні заступників міністрів); Висновок № 2 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо фінансування та управління судами у контексті ефективності судової влади та статті 6 Європейської конвенції з прав людини;

- міжнародні засади, що встановлюють окремі правила та процедури організаційного управління судовою установою - наприклад, Рекомендація № R (95) 11 Комітету Міністрів Ради

Європи державам-членам щодо відбору, обробки, представлення та архівації судових рішень у правових інформаційно-пошукових системах (ухвалена Комітетом Міністрів 11 вересня 1995 р. на 543 ому засіданні заступників міністрів); Рекомендація Rec (2001) 2 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо побудови та перебудови судових систем та правової інформації в економічний спосіб [15, с. 142-146].

Зрозуміло, що наведений перелік є далеко не вичерпним. Тільки документи Ради Європи у сфері судочинства налічуються більше сотні. Узагальнену їхню систематизацію представлено у Доповіді Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) від 03 жовтня 2008 р. CDL-JD (2008) 002 «Європейські стандарти в сфері судочинства - систематичний огляд» [4, с. 147; 9].

Основними із таких, на наш погляд, є: Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи від 17 листопада 2010 року; Основні принципи незалежності судових органів (схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року); Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя від 1 січня 1983 року (Перша світова конференція по незалежності правосуддя, Монреаль, 1983 р.); Рекомендації щодо ефективного впровадження основних принципів незалежності судових органів (прийняті резолюцією Економічної та соціальної Ради ООН 1989/60 та схвалені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 44/162 від 15 грудня 1989 року); Статут суддів в Європі (Європейська асоціація суддів, 1997 рік); Європейська хартія про закон «Про статус суддів»; Регламент Європейської Ради № 44/2001 від 22 грудня 2000 року «Про юрисдикцію і виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах»; Резолюція (76) 5 Комітету Міністрів Ради Європи про безоплатну правову допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах, (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 254 засіданні заступників міністрів 18 лютого 1976 року); Рекомендація (95) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо запровадження та покращення функціонування систем і процедур оскарження по цивільних і господарських справах, (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 528 засіданні заступників міністрів 7 лютого 1995 року); Висновок № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема, питання етики, несумісної поведінки та безсторонності; Висновок № 18 (2015) Консультативної ради європейських суддів від 16 жовтня 2015 року «Позиція судової влади та її відносини з іншими гілками державної влади в умовах сучасної демократії»; Висновок № 10 (2007) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо судової ради на службі суспільства.

Як приклад, відповідно до Рекомендації CM / Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів [10] відзначено, що виконуючи суддівські функції, суддя відіграє основну роль у забезпеченні захисту прав людини та основоположних свобод, бажаючи сприяти незалежності суддів, яка є невід'ємним елементом верховенства права, необхідним для неупередженості суддів та функціонування судової системи. Рекомендація також підкреслює, що незалежність судової влади забезпечує кожній особі право на справедливий суд і тому є не привілеєм суддів, а гарантією поваги до прав людини та основоположних свобод, що дає змогу кожній особі відчувати довіру до судової системи та усвідомити потребу гарантувати суддям право на власну позицію та здійснення повноважень для створення дієвої та справедливої правової системи і заохочувати їх до активної участі у функціонуванні судової системи. Також можна згадати і про Рекомендацію Rec (94) 12 Комітету Міністрів Ради Європи щодо незалежності, дієвості та ролі суддів, в якій зокрема було задекларовані наміри про активізацію подальшого суттєвого оновлення для посилення дії всіх заходів, необхідних для сприяння незалежності суддів, підвищення ефективності їхньої роботи, зміцнення ролі суддів та судової системи загалом [11]. Тобто незалежність суддів гарантується незалежністю судової влади загалом. Це основний принцип верховенства права. Судді повинні мати необмежену свободу щодо неупередженого розгляду справ відповідно до законодавства та власного розуміння фактів [2, с. 48-50].

Загалом аналіз вказаного документу свідчить, що основний акцент європейським співтовариством робиться на незалежність суду. Цьому механізму підпорядковані усі інші засади організації роботи судових органів. Він є базовим: механізм незалежної судової інстанції

спроможний забезпечити неупередженість та об'єктивність судочинства. Водночас незалежність судової гілки влади сприяє утвердженню діяльності суду як самостійної інституції [4, с. 147].

Слід також розуміти, що незалежність судової системи, що також передбачає незалежність кожного окремого судді, повинна бути захищена як на законодавчому, так і на практичному рівні [12]. Щодо цього Європейський суд з прав людини роз'яснює вимоги статті 6 Конвенції щодо незалежного суду на прикладах порушень цього права у конкретних судових справах. Так, з-поміж інших, заслуговують на увагу висновки Європейського суду з прав людини у справах «Клейн та інші проти Нідерландів» (Kleyn and Others v. the Netherlands), §§ 190, 192, 193; «Агрокомплекс проти України» (Agrokompleks v. Ukraine), §§ 136, 137; «Бомартен проти Франції» (Beaumartin v. France), § 38; «Срамек проти Австрії» (Sramek v. Austria), § 42; «Совтрансавто-Холдинг проти України» (Sovtransavto Holding v. Ukraine), § 80; «Mosteanu та інші проти Румунії» (Mosteanu and Others v. Romania), § 42; «Кларк проти Сполученого Королівства» (Clarke v. the United Kingdom) (déc.); «Флукс проти Молдови» (Flux v. Moldova) (№. 2), § 27; «Ленгборгер проти Швеції» (Langborger v. Sweden), § 32; «Бочан проти України» (Bochan v. Ukraine), § 71; «Парлов-Ткалчік проти Хорватії» (Parlov-Tkalčić v. Croatia), §§ 86, 88 - 95; «Салов проти України» (Salov v. Ukraine), §§ 80, 81; «Сасілор-Лормін проти Франції» (Sacilor-Lormines v. France), § 63 та ін. [17; 18].

Окрім незалежності судової системи є важливими у процесуальній діяльності суддів їх неупередженість, об'єктивність, чесність і непідкупність, дотримання етичних норм, рівність, компетентність та старанність [19] та багато інших.

Як бачимо, спеціалізованих міжнародних рекомендацій, резолюцій чи консультаційних актів щодо діяльності саме судових установ господарської юрисдикції майже немає (тільки щодо окремих аспектів процедур оскарження, виконання рішень та безоплатну правову допомогу). Однак зазначене не є дивиною, адже тільки у деяких державах-членах ЄС функціонують спеціалізовані суди, предметна юрисдикція яких поширюється на певні категорії справ, які за національним законодавством вважаються такими, що потребують окремого розгляду, відмінного від загального порядку.

Особливості позитивного зарубіжного досвіду організації та здійснення діяльності судових установ господарської юрисдикції (на прикладі Федеративної Республіки Німеччини)

Не в багатьох європейських держав функціонують спеціалізовані суди з розгляду комерційних справ (економічних або ж господарських). Наприклад, в Австрії діє єдиний на всю країну Торговий суд, що розглядає комерційні спори, у тому числі й справи про банкрутство (до складу суду входять представники ділової спільноти в якості комерційних суддів); у Бельгії створений комерційний трибунал, який діє як суд першої інстанції, розглядаючи суперечки, в основному, з торгових відносин (до складу комерційного трибуналу входить професійний суддя і 2 представники ділових кіл. Комерційні трибунали є ланкою бельгійської судової системи); у Швейцарії для вирішення комерційних суперечок створені торгові суди, що складаються не тільки з юристів, але й з представників ділових кіл, обрані кантональними радами [3]; у Іспанії є Торгові суди (Juzgados de lo Mercantil), які діють з 1 вересня 2004 року та вважаються спеціалізованими судами (складають частину системи цивільної юрисдикції) [20].

Слід додати, що характерним для Європи у вирішенні комерційних спорів є поступова імплементація арбітражних принципів до роботи державних судів. Це зумовлено високим рівнем довіри до державних судів у Європі та відсутністю корупції [3]. Тому вбачається актуальним розглянути досвід Федеративної Республіки Німеччини, адже в цій країні не заведено зараховувати до спеціалізованих арбітражний суд, який є окремим інститутом (DIS) зі своїми офісами в Кельні, Берліні та Мюнхені [21], а загалом справи господарської юрисдикції розглядаються або регіональними судами в цілому, або комерційними палатами, які можуть бути створені відповідними органами місцевої влади при регіональних судах. Перелік видів справ, що підпадають під категорію комерційних, встановлений статтею 95 Закону «Про судоустрій» від 12 вересня 1950 року в редакції Закону від 9 травня 1975 року, з подальшими змінами [22].

У цій країні комерційні (арбітражні) суди за організацією та статусом є схожими на модель третейських судів в Україні. Справи у такому суді розглядаються одним професійним суддею та двома народними засідателями, які обираються на конкурсній основі від 3 до 5 років для виконання функції народного засідателя й у переважній більшості представляють приватний сектор, бізнес і підприємництво. Право подавати позов до комерційного суду мають юридичні особи, фізичні особи-підприємці. Проте це право є альтернативним. Позов з аналогічним

предметом та суб'єктивним складом може бути поданий до суду загальної юрисдикції, а саме до місцевого суду, якщо ціна позову не перевищує 5 тис. євро, та відповідно до регіонального суду, якщо ціна позову перевищує зазначену суму. Розгляд комерційних (господарських) справ належить до компетенції суддів комерційної палати суду загальної юрисдикції, справа розглядається колегією у складі трьох осіб, й існує правило, за яким у регіональних і вищих регіональних судах загальної юрисдикції представництво сторін здійснюється виключно адвокатами відповідно до п. 1 параграфу 78 Цивільного процесуального кодексу [1, с. 151; 7].

У кожному німецькому суді діє президія, яка вирішує найбільш важливі питання діяльності суду. Згідно з положеннями статті 21 (а) Закону «Про судоустрій» президія суду складається з його голови або судді, що виконує його обов'язки, а також з суддів, обирає в кількості, яка залежить від штатного розкладу суддів в цьому суді. Так, у разі, коли штат суддів налічує 80 осіб, до складу президії обираються десять суддів; при штаті 40 суддів - президія складає вісім суддів; при штаті 20 суддів - президія складається з шести суддів; при штаті 8 суддів - в президію обираються чотири судді [22].

Кандидатури на посаду торгових суддів пропонуються Торговою палатою та призначаються Міністерством юстиції відповідної землі, при цьому Міністерство не може відмовити у призначенні чи призначити інших осіб, ніж запропоновані. Торговим суддею може бути особа, зареєстрована комерсантом, член ради директорів або директор юридичної особи. Обов'язковою умовою є наявність спеціальних знань і досвіду в певній галузі комерції. Торгові судді призначаються на 5-річний строк, мають при розгляді справи права судді та голосують при ухваленні рішення [1, с. 151; 3].

Слід відзначити, що загалом суддя в Німеччині відіграє досить активну роль у вирішенні спору. Він наділений повноваженнями опитування свідків, дослідження доказів, має звертати увагу сторін та їхні слабкі та сильні аргументи на підтвердження чи заперечення по суті позовних вимог. Суддя також має право посилатися на потенційно можливе вирішення спору, пропонуючи сторонам дійти згоди в порядку медіації до початку судового розгляду чи мирової угоди (Vergleich) упродовж усього періоду розгляду справи. За загальним правилом, безпосередній судовий розгляд триває одне судове засідання, яке є основним (Haupttermin). Першочергове завдання судді в Німеччині - це стати асистентом у пошуку компромісу між сторонами. За його словами, 1/3 справ завершуються мировою угодою (Vergleich), що є рішенням і складається із трьох частин, зокрема згода щодо сплати коштів (поділу зобов'язань), поділу судових витрат та виконання угоди. Судова система Німеччини заохочує до вирішення спорів шляхом укладення мирових угод, зокрема Цивільний процесуальний кодекс передбачає повернення 2/3 від суми судового збору в разі вирішення справи шляхом укладення мирової угоди [1, с. 151-152; 7].

Судді у судах Німеччини мають чотирьох блокову компетенційну систему: 1) предметна і фахова компетенція; 2) особиста компетенція; 3) соціальна компетенція; 4) керівна і управлінська компетенція. Вони описані у профілі вимог визначаючи ідеально-типові кваліфікації [23, с. 475].

Окрім того, для альтернативного вирішення цивільно-правових і комерційних суперечок в Німеччині створені і функціонують різні посередницькі організації, які нерідко спеціалізуються на розгляді певних видів конфліктів. Так, наприклад, в країні існують організації, призначені для вирішення суперечок в області, що стосується недоліків якості або ремонту домашньої техніки, автомобілів і інших засобів транспорту, для вирішення суперечок у сфері надання медичних послуг, виконання будівельних і ремонтних робіт і так далі [22].

Висновки

З розумінням того, що поняття «міжнародні стандарти» немає єдності доктринального розуміння та трактування, концепт «міжнародні стандарти у сфері діяльності судових установ господарської юрисдикції» - це сукупність задекларованих у базових міжнародних документах правил, дотримання яких є провідною світовою практикою. Окремого документа, що визначає такі стандарти не існує. У науковій доктрині прийнято вважати, що їх закріплення здійснено нормами загального спрямування.

Отже, позитивним для України можна вважати: 1) перейняття організаційних засад щодо наявності окремих категорій справ, які можуть розширити юрисдикцію вітчизняних

господарських судів (створення спеціалізованого суду із розгляду комерційних спорів із іноземними суб'єктами); 2) можливості розгляду питання про впровадження прискореної процедури розгляду господарських справ у випадку застосування судом альтернативних варіантів вирішення спорів (поєднання медіативних та процедурних повноважень суддів); 3) вивчення дієвості адміністративно-правових засад публічного адміністрування позасудової діяльності суддів; 4) перейняття адміністративно-правових засад реалізації альтернативних судовому вирішенню господарських спорів; 5) можливості запозичення досвіду щодо організації процедур судового розгляду, зокрема його структури яка складається з одного етапу; 6) необхідності спеціалізованої конкретизації статусу судді господарського суду; 7) розширення профілю вимог щодо посади судді господарського суду чотирьох блоковою компетенційною системою.

Перелік літератури та джерел інформації

1. Савицький Я.Ф. Адміністративно-правовий статус апеляційних господарських судів в Україні:: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. 224 с.
2. Степанова С. В. Європейські стандарти права на справедливий суд та їх імплементація у національне законодавство України: конституційно-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Ужгород, 2018. 216с.
3. Шепель Т., Бойченко Є. Європейське спрямування господарського судочинства. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/gospodarske-pravo/evropeyske-spryamuvannya-gospodarskogo-sudochinstva.html> (дата звернення 10.01.2020).
4. Боровська Г. С., Величко О. В. Удосконалення системи національного судочинства відповідно до рекомендацій Європейської комісії «За демократію через право». Ефективність державного управління. 2016. Вип. 4. С. 146-155.
5. Владишевська В. Поняття міжнародних стандартів у сфері правосуддя: особливості термінології та класифікації. Юридичний вісник. 2016. № 3. С. 47-50.
6. Бабкова В.С. Міжнародні стандарти як джерела судового права України. Право України. 2015. № 7 С. 136-143.
7. Тужеляк Н. Європейський досвід: Про спеціалізацію та децентралізацію судової системи у Німеччині. Юридична газета. 2015. № 22-23 (468-469). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/insh/evropeyskiy-dosvid.html> (дата звернення 12.01.2020).
8. Рішення «Білуха проти України» від 09.11.2006 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_272 (дата звернення 08.01.2020).
9. European Standards on the Independence of the Judiciary. A Systematic Overview. URL: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-JD\(2008\)002-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-JD(2008)002-e) (дата звернення 10.01.2020).
10. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки: Міжнародний документ від 17.11.2010 № (2010) 12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text (дата звернення 10.01.2020).
11. Рекомендація № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів»: Міжнародний документ від 13.10.1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_323#Text (дата звернення 10.01.2020).
12. Справа «Олександр Волков проти України» (Заява № 21722/11) від 09.01.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_947#Text (дата звернення 09.01.2020).
13. Бринцев В. Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади: моногр. Х., 2010. 464 с.
14. Битяк Ю.П. Правова доктрина України: у 5-т. Т. 2: Публічно-правова доктрина України. Х.: Право, 2013. 864 с.
15. Вишневський М.В. Адміністративно-правове регулювання діяльності апарату суду в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 219 с.
16. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. Київ, 2015. 708 с.

17. Посібник зі статті 6 «Право на справедливий суд» (цивільна частина). Рада Європи, Європейський Суд з прав людини. 2013. С. 29-32. URL: http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_UKR.pdf (дата звернення 08.01.2020).
18. Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні: щорічна доповідь за 2017 рік. Вища рада правосуддя. Київ, 2018. 227с.
19. Кузьмук В. Міжнародні принципи та стандарти правосуддя. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/mizhnarodni-principi-ta-standarti-pravosuddya.html> (дата звернення 09.01.2020).
20. Specialised courts - Spain. URL: https://e-justice.europa.eu/content_specialised_courts-19-es-en.do?member=1 (дата звернення 11.01.2020).
21. Судова система Німеччини: структура, особливості, відмінності. URL: <https://migrant.biz.ua/nimechyna/zhittya-de/sudova-systema.html> (дата звернення 11.01.2020).
22. Захватаєв В. Судова і арбітражна система Німеччини. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/analitycs/57429_sudova--arbtrazhna-sistema-nimechchini (дата звернення 11.01.2020).
23. Сопільник Р. Л. Вимоги до суддів у законодавстві про судовий устрій та статус суддів у Німеччині. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2013. Вип. 1. С. 474-485.